

ВТОРО ЗАСЕДАНИЕ

Сряда, 5 юли 1978 г.

(Открито в 9 ч.)

Председателстващ Николай Георгиев: Уважаеми другарки и другари народни представители! В заседателната зала има необходимия брой народни представители и Народното събрание може да започне своята работа.

Продължаваме с разглеждането на останалите въпроси от дневния ред на сесията.

Преминаваме към второ разглеждане на *законопроекта за жилищностроителните кооперации*.

Има думата докладчикът на комисията др. Минчо Минчев.

Минчо Минчев: Уважаеми другарки и другари народни представители! На вчерашното заседание на Народното събрание в разискванията по законопроекта за жилищностроителните кооперации бяха направени редица предложения от изказалите се народни представители за неговото изменение и допълнение. Освен това някои народни представители представиха и писмени предложения. Всички те бяха обсъдени от комисията. От нейно име ще ви докладвам предложенията.

1. Предложено бе да се измени чл. 4, ал. 1, точка 2, като се предостави на народните съвети правото за отстъпване на жилищностроителните кооперации право на строеж върху държавна земя само за извършване на строителство по стопански начин, като само по изключение такова право да се отстъпва за строителство чрез възлагане.

Комисията счита, че текстът на законопроекта допуска по-правилно разрешение, като предоставя широка възможност на народните съвети да преценяват кога да отстъпят право на строеж върху държавна земя съобразно с възможностите си, които имат.

2. Предложи се да се ограничи минималният брой на имотите, които да се изграждат чрез жилищностроителни кооперации, до 20.

Броят на членовете на жилищностроителните кооперации

ще се определя от общото събрание съобразно с архитектурния план и с броя на имотите в сградата, която предстои да се изгражда. Този въпрос със законопроекта е правилно уреден, като се предоставя на общото събрание да го решава и не е необходимо в закона да се създава такова ограничение.

3. Направено бе предложение да се създаде възможност за народните съвети да контролират спазването на нормите за жилищно задоволяване при разпределяне на имотите между членовете на кооперацията.

Установяването на такъв контрол от страна на общинския народен съвет води до значително ограничаване на принципа на демократизма по основен въпрос на кооперацията. Въпросът за разпределянето на имотите между членовете на жилищностроителните кооперации и съобразяването им с нормите за жилищно задоволяване се решава с квалифицирано мнозинство, което е гаранция, че на практика общото събрание ще се съобрази с установените норми за жилищно задоволяване.

4. За уточняване в текста на чл. 1 на законопроекта бе предложена поправка в смисъл да се посочат начините за извършване на строителната дейност от жилищностроителните кооперации.

Комисията счита, че такова подробно посочване в текста не е необходимо още повече, че този въпрос се третира в други текстове на закона.

5. Предложено бе да се предвидят в законопроекта и други елементи, които трябва задължително да се съдържат в устава на кооперацията.

В тази насока законът не създава ограничения, а с изрична разпоредба на ал. 5 към чл. 6 предвижда, че уставът може да съдържа и други разпоредби, които не противоречат на закона.

6. Обърнато бе внимание, че в законопроекта не се урежда подробно редът за членуването на социалистически организации в жилищностроителни кооперации, както и кой ще ги представлява в общото събрание и в другите органи на жилищностроителните кооперации.

Въпросът за представителството на социалистическите организации се урежда по различен начин в статута на съответната организация, поради което не е възможно в закона да се даде едно общо разрешение, валидно за всички.

7. Предложено бе да се уреди с изричен текст начинът, по който ще се упражнява правото на глас, когато няколко лица членуват в кооперацията за един имот.

Тъй като съгласно закона в този случай те ще имат право на един глас, въпросът ще се решава на практика със съ-

гласието на тези членове и не е необходимо да се урежда със законно предписание.

8. Не следва да се приема и предложението, с което се иска в закона да се установи забрана представители на социалистически организации да бъдат избирани в управителните и контролните органи на кооперацията, тъй като в случая ще се прилагат общите правила за представителство, които допускат такава възможност.

9. Възражение бе направено по отношение на санкцията, която съдът може да постанови за спиране финансирането на строежа.

Въпросът за тази мярка бе много подробно обсъждан от комисията при първоначалното разглеждане на законопроекта и се счете, че като крайно средство тя е целесъобразна, ще играе превантивна роля и ще осигури спазването на законност в решенията на общото събрание и на другите органи на кооперацията. Тази мярка ще бъде прилагана, след като се изчерпят другите санкции, които бяха предвидени в създадения нов чл. 43 на законопроекта.

10. Постави се въпрос и за възстановяване на административния контрол от страна на народните съвети по отношение на незаконните решения на органите на жилищно-строителните кооперации с оглед да не се образуват съдебни дела.

Комисиите считат, че предвиденият в законопроекта съдебен ред за отменяване на решенията на органите на кооперациите, взети в нарушение на закона или на устава, създава по-големи гаранции за членовете на жилищно-строителните кооперации, внася по-голяма яснота относно реда за обжалването на тези решения и намалява с една степен инстанциите по атакуването им.

11. С оглед да се създаде възможност в случаите, когато са образувани жилищно-строителните кооперации с голям брой членове, няколко блока да се отделят в самостоятелни жилищно-строителни кооперации, бе предложено създаването на съответен текст.

Комисиите считат, че такава разпоредба не е целесъобразно да се създава, тъй като след като е извършено разпределението на имотите, които ще се строят в жилищно-строителните кооперации, не следва да се пререшават тези въпроси, поради това че ще се създадат големи усложнения.

12. Предложи се да се внесе уточняване в текста на чл. 28, ал. 1, точка 6 относно приемането на окончателната цена на имотите и на припадащите се идеални части от общите части на сградата и от мястото.

Уточняването, което се предлага, не е необходимо да се прави, тъй като на практика именно така се постъпва, когато кооперацията извършва строеж на две или повече сгради.

13. Изказано бе мнение да се предвиди нов член, с който да се задължи управителният съвет на жилищностроителната кооперация в определен срок след завършване на сградата да представи необходимите документи пред органите по ценообразуването.

Необходимостта от предвиждането на такъв срок не е налице, тъй като на практика управителният съвет и всички членове на кооперацията са заинтересувани да се направят такива постъпки пред съответните държавни органи.

14. Имаше предложение да се посочат в закона органите по ценообразуването, които ще определят окончателна цена на жилището.

Кои са органите, които са оправомощени за това, е определено в други нормативни актове и не е необходимо в закона това да се отразява.

15. Предложи се да се създаде нов текст, с който да се осигури възможност по решение на общите събрания на две или повече жилищни кооперации те да могат да се обединят в една с оглед използването на някои предимства.

Приемането на такъв текст не е целесъобразно, тъй като след като е образувана кооперацията и е извършено разпределението на имотите, обединяването в една нова кооперация би внесло редица усложнения. Независимо от това такава възможност съществува.

16. Предложи се също така в определени случаи освобождаването от членство да се извършва от изпълнителния комитет на съответния народен съвет.

Създаването на такава разпоредба не е целесъобразно, тъй като това нарушава принципа на доброволността, на който жилищностроителните кооперации се изграждат. Тези въпроси ще се решават от общото събрание на кооперацията.

17. С оглед по-голямо заангажиране на народните съвети по оказване помощ на жилищностроителните кооперации бе предложено народните съвети да съдействуват и за осигуряване на работна ръка на жилищностроителните кооперации.

Комисията счита, че такава задължение за народните съвети не следва да се установява в закона, тъй като главният път на строителството в жилищностроителните кооперации ще бъде стопанският начин.

18. Предложи се също така на народните съвети да се възложи и правомощието да упражняват технически и финансов контрол върху жилищностроителните кооперации.

Комисията счита, че контролните функции на народните съвети върху жилищностроителните кооперации със законопроекта са твърде разширени и не е необходимо те да се увеличават още повече. Техническият и финансовият контрол

върху дейността на жилищностроителните кооперации ще се упражнява от съответните компетентни държавни органи.

Комисията предлага законопроектът за жилищностроителните кооперации да бъде приет от Народното събрание, както е внесен от Министерския съвет, заедно с поправките, които бяха предложени от нея при първото обсъждане на законопроекта.

Председателстващ Николай Георгиев: Моля министърът на правосъдието др. Светла Даскалова да изрази от името на вносителя отношението си към новите предложения на Законодателната комисия.

Светла Даскалова: Съгласна съм с предложенията на Законодателната комисия, аз участвах в заседанието ѝ.

Председателстващ Николай Георгиев: Пристъпваме към гласуване.

Предлагаме законопроектът да бъде гласуван изцяло.

Друго предложение има ли? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни да се приеме законопроектът за жилищностроителните кооперации, заедно с предложенията на комисията за изменения в проекта, да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложение № 2, III)

Преминаваме към второ разглеждане на *законопроекта за виното*.

Давам думата на докладчика на комисията др. Слав Ковачев.

Слав Ковачев: Другарки и другари народни представители! На вчерашното си заседание Законодателната комисия с участието на ръководството и на работна група на Комисията по обществено-икономическото развитие допълнително обсъди законопроекта за виното. Като взе предвид предложенията, направени от изказалите се народни представители, и постъпилите предложения в писмена форма, Законодателната комисия намира, че е целесъобразно да се приемат следните от тях:

1. Член 7, ал. 1, точка 2 да се измени така: „полусухи — със захарно съдържание над 5 до 30 грама на литър“.

Точка 3 на същата алинея да се измени така: „полусладки — със захарно съдържание над 30 до 60 грама на литър“.

Точка 4 на същата алинея да се измени така: „сладки — със захарно съдържание над 60 грама на литър“.

Съображения. Изменението в тези пунктове е необходимо за постигане по-голяма точност на текста.

2. В член 11, точки 2, 3, 4 и 5 да се изменят, както следва:

Точка 2 — „сухи — със захарно съдържание над 4 до 35 грама на литър“.

Точка 3 — „полусухи — със захарно съдържание над 35 до 55 грама на литър“.

Точка 4 — „полусладки — със захарно съдържание над 55 до 80 грама на литър“.

Точка 5 — „сладки — със захарно съдържание над 80 грама на литър“.

И тук изменението е необходимо за постигане по-голяма точност на текста.

3. В член 19, ал. 2 текстът „Не се разрешават следните производствени манипулации“ да се замени с текста: „При производството и търговията с вина не се разрешават следните манипулации:“. Тук се добавя „и търговията“.

Съображения. С новата редакция се постига по-голяма точност на израза и осигуряване натуралността на вината и в сферата на търговията.

4. В чл. 26, ал. 1, в края на първото изречение да се добавят думите: „по чл. 22, ал. 1“.

Това е необходимо за постигане на съответствие с членове 25 и 28.

Комисията счита, че не могат да бъдат приети следните предложения:

1. На народния представител др. Димитър Продански, който предлага:

а) член 1 да получи следната редакция: „Този закон урежда производството, качеството и реализацията на вината, напитките и продуктите от грозде и вино и съдействува за развитието на лозарството в Народна република България“.

Съображенията са, че текстът на чл. 1 от законопроекта отговаря точно както на целта, така и на обхвата му. Въпросът за развитието на лозарството и за взаимодействието между лозарството и винарството, за което става дума в предложението на др. Продански, се уреждат в чл. 2 на законопроекта.

б) В чл. 4, ал. 1 и следващите да се промени наименованието на втората категория вина — висококачествените.

Това предложение също не се приема поради това, че самият вносител при разискванията в Законодателната комисия оттегли предложението си. Независимо от това възприе-

тата категория е правилна и е съобразена с утвърдените в международната практика категории и терминология.

в) В чл. 30 да се предвиди компетентност и за органите на народните съвети да установяват нарушенията и съставят актове срещу нарушителите на закона.

Това предложение също бе оттеглено от вносителя му при разискванията в Законодателната комисия. Независимо от това органите на народните съвети, за които става дума в предложението, се обхващат от органите на посочените ведомства в чл. 30 от законопроекта.

2. На народния представител др. Мильо Николов, който предлага да се създаде текст, подобен на членове 6 и 7, отнасящи се за висококачествените вина и за нискоалкохолните вина и безалкохолните напитки от грозде.

Съображенията са, че въпросът за производството на нискоалкохолни вина се урежда от чл. 17. Нецелесъобразно е да се създават категории в закона за безалкохолни напитки от грозде.

Комисиите предлагат законът да бъде приет така, както е внесен от Министерския съвет, с формулираните предложения за изменение и допълнение на текста.

Председателстващ Николай Георгиев: Моля заместник-председателят на Министерския съвет и министър на земеделието и хранителната промишленост др. Григор Стоичков да вземе отношение по предложенията на комисията по законопроекта.

Григор Стоичков: Съгласен съм с предложенията на Законодателната комисия.

Председателстващ Николай Георгиев: Пристъпваме към гласуване. Предлагаме законопроекта да се гласува изцяло.

Друго предложение има ли? — Няма.

Другарите народни представители, които са съгласни да се приеме законопроекта за виното заедно с допълненията, предложени от комисиите, моля да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът се приема с пълно единодушие.

(Текстът на закона — приложение № 3, III)

Преминаваме към второ разглеждане на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата.

Думата има докладчикът на Законодателната комисия проф. Иван Ненов.

Иван Ненов: Другарки и другари народни представители! Устно и в писмена форма бяха направени шест предложения за изменение и допълнение на вноса от правителството за законопроект за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата. Законодателната комисия на снощното заседание обсъди подробно тези предложения с участието на представителя на Министерския съвет, на Министерството на вътрешните работи, на Министерството на транспорта, на Министерството на правосъдието и други специалисти.

Всъщност две от тези предложения се приемат, две се оказва, че вече фигурират в досегашните предложения на Законодателната комисия. За какво по-точно става дума?

На първо място, народен представител в писмена форма — неговото име не може да се прочете точно — предлага да се повишат още санкциите по отношение на водачите на моторни превозни средства, които управляват след употреба на алкохол, и то до степен, че при първо нарушение да има лишаване от права до пет години, при второ нарушение — лишаване от право на управление на моторно превозно средство завинаги.

Комисията счита, че повишените санкции така, както те са формулирани в законопроекта и както бяха уточнени в първоначалните предложения на Законодателната комисия, са достатъчно строги и тяхното повишаване не е необходимо.

Народният представител Христо Орловски предлага във връзка с отнемане завинаги на свидетелството за управление на моторно превозно средство това да стане в три хипотези: при осъждане за причиняване на смърт, при осъждане за причиняване на тежка или средна телесна повреда и когато в продължение на пет години деецът е наказван три пъти за управление на моторно превозно средство след употреба на алкохол. Двете от тези предложения всъщност вече фигурират в уточненията на Законодателната комисия, които бяха докладвани вчера.

С изменението на Наказателния кодекс изрично се предвиди, че при всяко причиняване на смърт другиму в пияно състояние водачът се лишава завинаги от право на управление на моторно превозно средство.

На второ място, пак с предложеното изменение от Законодателната комисия на новата т. 7 на чл. 42 се установява и второто правило, че когато в продължение на пет години бъдат извършени три административни нарушения, санкцията ще бъде отново лишаване от право за управление на моторно превозно средство завинаги.

Комисията не споделя разбирането, че същата санкция следва да се налага още при първо причиняване на телесна повреда другиму в пияно състояние. Всъщност по Наказателния кодекс съгласно чл. 134 и 343 в такива случаи може

да се налага наказание лишаване от свобода веднъж до пет години, а в тежки случаи по 343-то постановление до 10 години плюс още 3 години лишаване от права. Така че имаме възможност в единия случай да налагаме лишаване от права до 8 години, а във втория — до 13 години. С оглед принципа на диференциацията правилно е лишаване завинаги от право на управление на моторно превозно средство да се запази при първо нарушение само когато се касае до причиняване на смърт.

Изобщо трябва да се има предвид, че тази възможност, специално предвидена в новата т. 7 на чл. 42, сега се използва, т. е. лишаване завинаги от право на управление на моторно превозно средство, ще бъде в същност налице при следните хипотези:

Първо, когато е причинена смърт в пияно състояние.

Второ, когато за пет години са извършени три административни нарушения.

Трето, когато в тези пет години има три прояви, от които някои са административни нарушения, други са престъпления, обаче не от категорията на причиняване на смърт.

По този начин чувствително се повишават санкциите, като се въвежда една съвършено качествено нова санкция. Досега по нашето право не съществуваше хипотеза на лишаване завинаги от право на упражняване на една професия или дейност. Обстоятелствата наложиха да се предвиди тази санкция.

На трето място, комисията разгледа въпроса за правомощията, правата и задълженията на народните съвети във връзка с осигуряване безопасно движение. В тази насока се предлага в проекта нов член 20а, който комисията смята, че трябва да бъде преномериран 21а.

Комисията предложи текстът на този нов член да бъде прередактиран, като в специална точка 4 се посочи, че народните съвети по отношение на пътищата, за които отговарят, координират и контролират на своята територия дейността на учрежденията, предприятията, организациите по създаване условия за безопасно движение.

Надълго се обсъжда проблемът за това могат ли народните съвети по отношение на тези пътища да осъществяват такава координираща и контролна дейност? Всъщност тя и сега е установена чрез специализираните органи с 5-то постановление на Министерския съвет от 1974 г.

Безспорно е, че транспортът представлява основен елемент на инфраструктурата, без чиято организация не може да имаме цялостно осъществяване на производствената дейност, на битовото обслужване, на организацията на почивката на гражданите в селищните системи. Следователно народните съвети не могат да се дезинтересират от тези проблеми.

От друга страна, понеже в текста ясно е указано, че проблемът е за създаване условия за безопасно движение по пътищата, по отношение на които съветите отговарят, комисията приема, че в предложението от нея текст изразът, респективно думите „на своята територия“, би могъл да бъде заличен. Тогава текстът ще бъде: „за тези пътища народните съвети независимо от предвиденото в първите три точки координират и контролират дейността на учрежденията, предприятията и организациите по създаване на условия за безопасно движение“.

На последното място беше обсъден въпросът за § 6 на внесенния законопроект и по-точно т. 2 на този параграф, който предвижда едно изменение на ал. 3 на чл. 44.

Става въпрос за административно наказание, предвидено по отношение на лице, което откаже да му бъде извършена проверка за установяване употреба на алкохол.

Във внесенния законопроект наред с тази хипотеза същото наказание се предвижда да се налага и на лице, което по какъвто и да е начин осуети такава проверка. Комисията счита, че е твърде трудно установимо какво е намерението на дееца, когато се осуетява една или друга проверка и се създава всъщност презумпция за това, че всеки в същност е употребил алкохол и като се отклонява от проверката, значи го прави тъкмо за да не може да се установи това.

От друга страна, в чл. 47, т. 3 изрично е предвидена въобще принципиалната възможност за налагане на наказание на лице, което откаже да предаде документите си или по какъвто и да е начин осуети извършването на проверката. Щом като съществува такава възможност, санкцията ще се наложи по този текст, а текстът на ал. 3 на чл. 44 комисията счита, че ще бъде достатъчен, ако се допълни, като наред с хипотезата „... откаже да бъде извършена проверка“ се прибави и хипотезата на „попречи“. Тогава текстът ще добие следната редакция: „наказва се по този текст, който откаже или попречи да бъде извършена проверка за установяване на алкохол“.

При това положение комисията предлага на Народното събрание законопроектът за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата да бъде приет така, както е внесен от Министерския съвет, с поправките, предложени първоначално от Законодателната комисия и с допълнителните изменения, които сега ви докладвах и които засягат чл. 21а и 44, ал. 3.

Тодор Живков: Другари, катастрофи във връзка със злоупотреба на алкохол са 5% в страната. Следователно това не е главният проблем. Главният проблем е дисциплината и подготовката на кадрите, които се занимават с транспорт.

Моля в средствата за масова информация това добре да се разясни. Ние сме на едно от последните места по катастрофи в резултат на злоупотреба с алкохол и въпреки това правилно вземаме мерки. Но проблемът трябва да се постави правилно, именно че главният въпрос е квалификацията на водачите и дисциплината.

Председателстващ Николай Георгиев: Моля министърът на вътрешните работи др. Димитър Стоянов да изрази отношението си по предложенията на Законодателната комисия.

Димитър Стоянов: Съгласен съм с предложенията на Законодателната комисия.

Председателстващ Николай Георгиев: Пристъпваме към гласуване на законопроекта.

Другарите народни представители, които са съгласни да се приеме законопроектът за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата, както е внесен от Министерския съвет, заедно с измененията, предложени от Законодателната комисия, моля да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.
Законопроектът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложение № 4, III)

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

Декларация на Народното събрание на Народна република България във връзка с международната година за борба против апартейда.

За доклад по разглеждания въпрос от името на Комисията по външните работи има думата народният представител др. Георги Пирински.

Георги Пирински: Другарки и другари народни представители! На своята 32-ра сесия Общото събрание на Организацията на обединените нации гласува на 14 декември 1977 г. резолюция против политиката на апартейд, провеждана от правителството на Южноафриканската република.

Резолюцията в своите многобройни раздели препоръчва на правителствата и неправителствените органи и организации да засилят своята дейност против апартейда — тази ненавистна за човечеството политика на расова дискриминация и безчовечна форма на колониално господство.

С цел да се заостри вниманието на световното обществено мнение против тази осъдена като престъпление срещу чо-

вечеството политика на расистките режими от Южна Африка, изхождайки от необходимостта за засилване на международната кампания против апартейда, съобразявайки се с резолюцията на Икономическия и социален съвет на Организацията на обединените нации от март 1977 г. и с препоръките, залегнали в декларацията на Световната конференция против апартейда, състояла се през август 1977 г. в Лагос, Общото събрание на ООН обяви годината, започваща от 21. III. 1978 г., за Международна година за борба против апартейда.

За провеждането на тази акция в резолюцията на Общото събрание на Организацията на обединените нации се дават редица препоръки, между които парламентите да проведат сесии, посветени на Международната година за борба против апартейда.

В изпълнение на тези препоръки Комисията по външната политика предлага настоящата осма сесия на Народното събрание да излезе с декларация в подкрепа на резолюцията на Организацията на обединените нации от декември миналата година, да осъди политиката на апартейд в Южна Африка като човеконенавистна политика, като най-отвратителна изродна форма на господство на една раса над друга, като престъпление против човечеството.

Комисията по външната политика предлага следния текст:

Д Е К Л А Р А Ц И Я

**на Народното събрание на Народна република България
във връзка с Международната година за борба
против апартейда**

Народното събрание на Народна република България разглежда на своята осма сесия Резолюцията на Организацията на обединените нации за провъзгласяване 1978 г. за Международна година на борбата против апартейда. Безчовечната политика на апартейд и расово потисничество, най-арогантната форма на колониално господство и позорен политически анахронизъм на нашата епоха, с пълно основание е обявена от Световната организация като престъпление срещу човечеството. Верен изразител на желанията и стремежите на българския народ за мир, международна сигурност и сътрудничество между народите, в подкрепа на народите, борещи се за национално и социално освобождение, Народното събрание на Народна република България горещо приветствува апела на Организацията на обединените нации за засилване на борбата против апартейда в Южна Африка.

Борбата за ликвидиране на системата на колониален гнет, получила мощен тласък под въздействието на Великата ок-

томврийска социалистическа революция, след 1960 г., когато по инициатива на Съветския съюз Общото събрание на ООН прие Декларацията за предоставяне независимост на колониалните страни и народи, постигна огромни успехи. С безкористната морална и материална помощ на страните от социалистическата общност, с подкрепата на всички прогресивни сили в света, под ударите на националноосвободителната борба на потиснатите народи се разпаднаха всички колониални империи. По пътя на самостоятелното развитие тръгнаха около сто млади държави. Пълното премахване на последните остатъци на колониализма, расизма и апартейда стана актуална задача в международните отношения.

Расистките режими в южната част на Африка, където грубо се потъпкват елементарните човешки права на коренното население, а системата на апартейд, расово потисничество, насилие и репресии е доведена до равнището на държавна политика, са един от опасните източници на напрежение и конфликти.

Обезпокоени от постоянния ръст на националноосвободителната борба, расистките управници в Южноафриканската република и Южна Родезия, опирайки се на широката систематична подкрепа на многонационалните монополи и на определени западни държави — членки на НАТО, които не желаят да се примирят с прогресивното развитие в Африка и се стремят да запазят своите интереси и привилегии в този район, засилват терора срещу коренното население, опитват се да наложат неоколониално решение на проблемите в Африканския юг и предприемат все по-често агресивни действия срещу суверенните африкански държави. С това те създават на континента обстановка, която е пряка заплаха за мира и международната сигурност.

Домогванията на Южноафриканската република да се сдобие с ядрено оръжие, усилията на някои държави от НАТО да организират т. н. „междиафрикански сили за сигурност“ са нови моменти в опасната игра срещу мира и сигурността в тази част на света.

Организацията на обединените нации остро е осъждала многократно политиката на апартейд в Южноафриканската република и в цялата южна част на африканския континент. Много пъти тя е приканвала международната общност да оказва ефективна помощ на националноосвободителните движения на народите в тяхната законна борба за ликвидиране на колониалното робство.

На своята последна редовна сесия Общото събрание на ООН отново решително настоя стриктно да се спазва решението за спиране на военните доставки на ЮАР, за прекратяване на всички форми на военно сътрудничество с расистките режими.

Вярна на своята принципна политика на поддръжка борбата на народите против империализма, колониализма, неоколониализма, расизма и апартейда, Народна република България неизменно е оказвала и ще продължава да оказва помощ и подкрепа на националноосвободителните движения от Южна Африка в тяхната справедлива и законна борба за отхвърляне на колониалното робство, за свобода и независимост. Тя не е поддържала и не поддържа дипломатически, консулски, политически, икономически, военни, културни и други връзки с расисткия режим на Претория.

Народното събрание на Народна република България решително осъжда политиката на апартейд, единодушно се обявява против опитите на неоколониалистите, вдъхновявани от НАТО да създават неоколониалистски режими в тази част на Африка, с оглед да запазят расистките малцинства на власт. В Международната година за борба против апартейда Народното събрание на Народна република България призовава за пълно ликвидирание на апартейда, за осъществяване правото на самоопределение на народите от южната част на африканския континент.

Председателстващ Николай Георгиев: За изказване по проекта за декларация има думата народният представител Здравко Митовски.

Здравко Митовски: Уважаеми другарки и другари народни представители! В българския народ има дълбоко внедрени интернационални традиции, завещани му от неговите големи синове още от епохата на борбата срещу османското робство, като Раковски, Левски, Ботев, и с историческия документ от Оборище 1876 г. По-късно на интернационализъм го учиха основателят на Българската комунистическа партия Димитър Благоев и световно известният борец срещу фашизма Георги Димитров.

Не случайно българи са участвували в Гръцкото освободително движение „Фелики Етерия“, в Критското въстание, в сицилианския Гарибалдийски корпус, във Френската революция, в Хърватското и Влашкото въстание и във Великата октомврийска революция. Дейно участие взеха българи и на страната на републиканците в Испанската гражданска война. А в борбата срещу фашизма бяха в редиците на Словашкото и Пражкото въстание, на френската и белгийската съпротива. Знаменателно е, че за национален герой на Белгия е обявен българинът Тодор Ангелов.

Днес българското Народно събрание взема отношение към едно явление, осъдено като международно престъпление не само от Нюрнбергския съд и световното прогресив-

но обществено мнение, но и от най-авторитетната международна организация — ООН.

Апартейдът се явява уродлива форма на расизма, служещ за идеологическа маскировка на класовата експлоатация над много милиони хора.

В ново време расизмът се практикува главно на две места на земния глобус.

Първо, в САЩ, като оправдание на жестоката експлоатация на близо 30 милиона негри, индианци и порториканци. Там, за да се осигури евтина работна ръка, използвана предимно за тежките работи, което носи на североамериканските монополи допълнителна печалба над 4 милиарда долара, цветните са лишени от политически права, просвета, здравеопазване и социална закрила, третирани единствено като стока — труд.

Второто голямо петно на расизма е Африканският юг с апартейда в ЮАР. Тук расизмът е обявен за държавна политика. В една 20-милионна държава 4/5 от населението, местното цветно население, се държи в ужасяващо положение на нищета и безправие. То получава само около 1/5 от трудовото възнаграждение на белия работник за една и съща работа.

Нейното драконовско законодателство е квалифицирано от специалната конвенция за борба срещу апартейда като нечовешко. То забранява смесени бракове и създава такива жизнени условия, които извеждат към физическо и духовно деградиране. С правни и други мерки цветните се възпрепятствуват от участие в политическия живот. Лишават се от правото на труд, на професионално организиране, на образование, на избор на място за живеене, на свобода за движение, на словото, събрания и пр. Изобщо законодателството е такова, че всяка увреждаща интересите на белите управници проява на цветното население го извежда до полицейския участък или подсъдимата скамейка. За 10 години в южноафриканските съдилища са издадени присъди срещу един и половина милиона африканци. В затворите попадат всички, които са дори само заподозрени, че могат да се обявят срещу системата на расова дискриминация.

И тъй като врящият котел на недоволство закипява все повече, стига се до „Шарпевил“ и „Совето“, имена на работнически черни селища, станали синоним на произволен разстрел на стотици хора, борещи се само за човешко отношение.

За по-голяма сигурност южноафриканските капиталистически управници, упражняващи приемственост във властта и експлоатацията на първите колонизатори, са измислили изолирането на черните в специални селища, наречени банту-стани, на специална неплодородна територия, дори без ме-

дицинска помощ. От местоработенето до тях и обратно се отива само по определени пътища, контролирано със специални разрешителни. Всяко отклонение води към наказание с бич или затвор, ако е избягнат изстрел изневиделица.

Трябва да се има предвид, че апартейдът, политиката на разделение, на расова изолация, се явява могъщ лост за хищническо ограбване природните и трудовите ресурси на ЮАР.

Организацията на ООН, главно с гласовете на социалистическите страни и бившите колонии, прие редица документи срещу апартейда. Препоръчва се прекъсването на всякакви връзки с ЮАР — дипломатически, консулски, икономически, културни, дори спортни. Англия, САЩ, ФРГ, Франция и Израел обаче не се съобразяват с тия резолюции. Веднага трябва да добавим, че техните инвестиции тук възлизат на много милиарди долари при експлоатацията на златото — една трета от добива в капиталистическия свят, на урана и други ценни руди, която носи над 13 на сто годишна печалба при 3 до 7 на сто в други части на света.

Ето защо, другарки и другари народни представители, ние сме свидетели на факти, които пречат да се изпълняват решенията на ООН от поменатите държави. Ето защо диверсионно се отвлеча вниманието от тия скандализиращи човечеството престъпни спрямо всестранните му интереси факти, като се шуми в защита на разни психопати и продажници — единици от рода на солженициновци, буковци, сахаровци, орловци и др., докато в буржоазния свят стоят десетки милиони физически, морално и психически деградирани жертви на класовите капиталистически интереси.

Борбата срещу апартейда е борба за висши човешки принципи, за хуманизъм.

Борбата срещу апартейда е пряка борба срещу заплахата от небивала по разруха война.

Предвид на казаното аз приветствувам Народното събрание за поставянето в дневния ред на настоящата сесия проблема за апартейда, като заявявам, че ще гласувам с дълбоко удовлетворение предложената резолюция.

Председателстващ Николай Георгиев: Давам думата на народния представител проф. Димитър Димитров.

Димитър Димитров: Уважаеми другарки и другари народни представители! Декларацията, която се предлага да бъде приета от Народното събрание във връзка с Международната година за борба против апартейда, е повод за изразяване на нашето единодушно отношение към тази борба, затова защото тя навлезе в такъв етап, когато е необходима мак-

симална общочовешка подкрепа, когато гласът на народите, на техните обществени организации, на всички средства за изява на общественото мнение трябва да се притекат на помощ на тази борба.

А това е борба особена. Борба, от едната страна на която стои един буквално в робски условия поставен народ, а от другата страна стои най-наглата власт на расова дискриминация, която човечеството познава в края на XX век. Това е борба изключително жестока, която се води с нечовешки средства и прийоми и взема изумителни жертви сред черното население на Южна Африка.

Тази пролет аз имах възможност да посетя като член на една международна анкетна комисия, съставена от Международната организация на журналистите, така наречените фронтови държави — Ангола, Замбия, Мозамбик и Танзания, и на самото място да получа впечатления за изключителната, нечовешка жестокост на апартейда, на неговите жертви, които са се спасили в тези страни.

Под това невинно название апартейд, което означава просто разделяне, се води битка за продължаване режима на робската експлоатация на коренното черно население на Южноафриканската република и окупираните от нея свършено незаконно Южна Родезия и Намибия с една единствена цел — да се продължи още възможността за извличането на огромни печалби за големите международни и национални монополи на САЩ, Англия и другите големи капиталистически страни с традиционни или нови амбиции и стремежи за трупане на печалби по стария колониален ред.

Незабравими в моето съзнание ще останат срещите и разговорите с жертвите на апартейда, сполучили да се отскубнат от този земен ад. Не мога да забравя картината на срещата ни с ония шест хиляди невръстни деца — бежанци, която имахме в стана им, устроен край столицата на Замбия — Лусака. Това са деца, жертви на апартейда, лишени от бащи, майки, братя, сестри. Това са деца на убити родители в борбата, които патриотични организации са извлекли буквално изпод ножа на апартейдските палачи и през границата са могли да ги спасят. Ние видяхме деца с изгложгани и изхапани от полицейските кучета на апартейда крачка, в очите на които ужасът още не беше изгаснал и за които детските игри, радост и безгрижие са били непознати до прекриването на границата между робския апартейд и свободата.

Наистина неописуемо жестока е расовата дискриминация на апартейда. Но за тази жестокост нашият народ има извлечена от живота мъдра поговорка: бясното куче, когато умира, най-силно хапе. Апартейдът е един бяс, който е обхванал старите колонизатори, които виждат безперспектив-

ността си. Те имат сега само един стремеж — колкото може още да продължат нечовешкия режим, за да извлечат печалби за ненаситния моллох на капитала. И в предсмъртните си часове апартейдът най-силно хапе.

Но ние всички имаме голямото, човешкото, световното, общонародното задължение да правим и да продължаваме да правим необходимото, което е по нашите сили, за да може по-скоро да настъпи денят на изкореняването на апартейда от лицето на земята.

Аз имах възможност да се срещна и да разговарям с много хора, бегълци от тези страни. Това са преди всичко младежи, това е бъдещето на страните, живеещи днес в ада на апартейда. Пламъкът в техните очи не може да се загаси. Вярата в тяхната борба е несломима. Вярата в тяхното свободно бъдеще е неотвратима. Залповете на Аврора в 1922 г. събудиха и този отдалечен край на нашата планета. Народът банту вдигна първата стачка в своята история, за която Ленин казва: южноафриканците напомниха за своите претенции да бъдат хора, а не роби. Оттогава измина над половин век. Искрата от 1922 г. сега разгоря в буен пламък. В него ще изгори апартейдът и ще се родят свободните страни на Южна Африка, Зимбабве и Намибия.

Нашият народ, нашата народна държава има и провежда принципна политика на поддръжка борбата на народите от тези страни срещу установения у тях робски режим на апартейд. Сега през годината, определена от Световната организация на обединените нации за година на борба против апартейда, ние имаме и задължението чрез върховния орган на държавната власт в нашата страна, чрез Народното събрание да изразим високо пред света, за да бъде чуто от всички и навсякъде, че ние сме поддържали, поддържаме и ще поддържаме до победния ѝ край справедливата борба на народите от южноафриканските страни против нечовешкия режим на расова дискриминация на апартейда. Ние осъждаме всички открити и прикрити форми на поддръжка на апартейда от тия, които имат и чакат полза от него — империалистите и неоколониалистите, и призоваваме хората, народите, човечеството да се вдигнат на крак и подкрепят справедливата борба на народите на ЮАР, Зимбабве и Намибия за пълното отхвърляне на апартейда и извоюване на тяхната истинска свобода.

За предложената декларация аз съм убеден, че ще гласуваме всички ние тук, представителите на българския народ, със съзнанието, че изпълняваме един общочовешки дълг на справедливост, на хуманизъм, на солидарност с поробените от античовешкия режим на апартейда народи на Южна Африка.

Председателствуващ Николай Георгиев: Има ли други, които желаят да се изкажат по проекта за декларация или да направят конкретни предложения по нея? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване на декларацията.

Моля другарите народни представители, които приемат предложената декларация, да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Декларацията се приема с пълно единодушие. (*Ръкопляскания*)

Другарки и другари народни представители, с това дневният ред на настоящата осма сесия на Седмо Народно събрание е изчерпан.

Преди да закрия сесията, искам да направя следното съобщение.

След почивка от 10 минути ще се състои частно заседание на Народното събрание. На заседанието да присъствуват и специално поканените от Централния комитет на Българската комунистическа партия, Министерския съвет, Министерството на земеделието и хранителната промишленост и председателите на окръжните народни съвети, които не са народни представители.

Закривам осмата сесия на Седмо Народно събрание.

(Закрита в 10 ч.)

Заместник-председател: **Н. Георгиев**